

OR en klimaat- verandering

Arbocongres Performa 19 april
2022

Niko Manshanden

SMART

advies | begeleiding | opleiding | schrijven

Opzet

Blok 1. De energie- en klimaattransitie

Blok 2. De Klimaatakkoorden

Blok 3. Beïnvloeden en meedoen aan klimaatbeleid.

Rol OR.

Korte toelichtingen afgewisseld met vragen en reacties.

1. Het klimaatvraagstuk (blok 1)

De aarde

Het klimaat is voor de natuur op zich **geen** probleem.

De aarde herstelt zich wel weer maar dan zonder de mens (nieuwe ijstijd? vergiftiging?). Mens en dier sterft uit en straks na vele eeuwen een nieuwe, schone planeet?

De wereld: wat is **wel** het probleem?

Dat wij een leefbare planeet willen houden voor de gehele bevolking met voedsel en welvaart voor iedereen.

*Dat onze economie en leven vervuiling en afbraak van ecosystemen veroorzaakt. Er is veel schadelijke productie en consumptie. De aarde overleeft het wel **maar de mens?***

De mensheid wil overleven

Hoe zetten we dat in gang?

<https://www.youtube.com/watch?v=OFB-I5wxclQ>

2. Klimaattransitie: nieuw onderwerp

- Interessant en spannend, kun je veel van leren.
- Veel te lezen, op internet, filmpjes, elke dag in de krant.
- Breed onderwerp, daarbinnen veel keuzes.
- Dit onderwerp blijft de komende 10 jaar actueel (of langer).
- Kun je op specialiseren. Ook elders toepasbaar. Loopbaan?
- Bijdrage leveren aan verduurzaming bedrijf of instelling (hart voor de zaak).
- Bijdrage aan vergroening samenleving. Menswaardig leven, toekomstige generaties.
- Maatschappelijk zinvol OR-werk. Waardering.
- Kans om jongeren bij het OR-werk te betrekken.
- Opkomen voor de werknemer, alle werkenden.
- Doorprikken window dressing / greenwashing.
- Vernieuwend OR-werk.

3. Prachtige begrippen

Klimaat.....

-actie, -adaptatie, -advies, -akkoord, -armoede, -audit, -begroting, -beleid, -beleidsplan, -beraad, -bewust, -boek, -checklist, -climateofficer, -commissie OR, -coördinator, -crisis, -demonstratie, -depressie, -deskundig, -doelen, -drammer, -inspectie, -investering, -jaarplan, -jaarverslag, -kick off, -klapper, -kwestie, -lezing, -maatregel, -manager, -mitigatie, -neutraal, -onderzoek, -ontkenner, -opwarming, -overleg, -pessimisme, -plan, -probleem, -project, -projectgroep, -rapport, -rechtvaardigheid, -RI&E, -schade, -scepticus, -spanning, -specialist, -spijt, -stress, -subsidie, -systeem, -taken, -tax, -top, -transitie, -twijfelaar, -verandering, -verdrag, -verdriet, verslechtering, -verzet, -visie -werkgroep, -wet, -wetenschap, -zorgsysteem, etc.

4. De klimaatakkoorden (blok 2)

Het Klimaatakkoord van Parijs (nov. 2016) 2015
reductie broeikasgas en opwarming aarde terugbrengen

Klimaatwetgeving EU (april 2018)
reductie broeikasgas-emissie van 55% in 2030

Klimaatwet NL (2015-2019, ingegaan 2020)
Klimaatakkoord NL (juni 2019)
reductie van 49% in 2030 t.o.v. uitstoot 1990 (liefst 55%)

Klimaatplan Overheid (2020)
Uitwerking RES-en en bedrijf/concern
Rol vakbond? Rol OR?

5. Het Klimaatakkoord van NL

- Is van 28 juni 2019, gepresenteerd door de minister van Economische Zaken en Klimaat.
- Is een contract tussen meer dan 100 partijen (overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties).
- Klein aantal niet ondertekend, wel meegedaan.
- Bevat meer dan 600 afspraken voor CO2 terugdringing en andere thema's.
- Eén hoofddoel:

NL: reductie broeikasgas-emissie van 49% in 2030 tov. uitstoot 1990 (liefst 55%). Europees: reductie van 55% in 2030. In 2050: beperken CO2 uitstoot naar 98%. Dit doel is vastgelegd in de Klimaatwet en in het Klimaatakkoord staan de inhoudelijke maatregelen. Nu aangescherpt.

6. De RES = energieregio

- Om het Klimaatakkoord uit te voeren zijn bedrijven en sectoren aan zet.
- Om de klimaatmaatregelen te verwezenlijken is er iets nieuws bedacht: de RES.
- Nederland is opgedeeld in 30 regio's, de zgn. Regionale Energie Strategieën. De RES-en maken regioplannen voor zonne- en windenergie en andere warmtebronnen (waar komen de windmolen en zonne-akkers?).
- Boven de RES-en is er een landelijke Stuurgroep, de Programmaraad, voor coördinatie en een instantie het Nationaal Programma RES (NP). Deze twee vallen weer onder de vier betrokken ministeries.

7. Klimaatadaptatie en -mitigatie

Klimaatadaptatie

De samenleving zodanig aanpassen aan de klimaatverandering dat er minder overlast is. En steden en gebouwen nog leefbaar blijven. Voorbeelden: groene daken, buffers voor regenwater, groene pleinen, meer schaduwplekken, veel meer groen overal, etc.

Klimaatmitigatie

Maatregelen nemen om de omvang en snelheid van opwarming van de aarde te beperken. Het gaat om de oorzaken van de opwarming wegnemen. Dan komt men uit op het verminderen van de door mens en economie veroorzaakte emissies van broeikasgassen.

8. Hoofdzaken Klimaatakkoord

- Van fossiele- naar duurzame energie. Bv. zon- en windenergie, aardwarmte, restwarmte, waterstof, biobrandstof, biomassa, riowarmte, getijdenenergie, etc.
- Ook van-het-gas-af.
- Totale elektrificering van Nederland.
- Isolatie (en ventilatie) woningen en bedrijfspanden.
- Naar een circulaire economie (afval, hergebruik, upcycling), meer biologische- en plantaardige producten.
- Logistiek anders, minder transport en ander vervoer en duurzamer (bijna alles elektrisch, ook waterstof). Reizen.
- Alle sectoren moeten duurzaam worden.
- Biodiversiteit.

9. Opdracht voor bedrijven

1. Terugdringen CO₂-uitstoot.
2. Van fossiele- naar duurzame energie (zelf opwekken?).
3. Aanpakken afvalstromen.
4. Machinepark en mobiliteit (wagenpark, logistiek –mensen en producten/diensten).
5. Sluiten vervuilende productieafdelingen, verlies arbeidsplaatsen.
6. Veranderingen in het concern, monitoren, rapporteren en evalueren. Informatiesystemen.
7. Anders werken, functies/taken wijzigen, functies, opleidingen, werkoverleg, nieuwe banen, etc.
8. Het klimaat waarin gewerkt wordt. Bescherming werknemers (arbo).

10. Naar een klimaatzorgsysteem

Naar analogie van een arbozorgsysteem of milieuzorgsysteem.

- Een klimaatvisie, klimaatbeleidsplan, klimaat-RI&E.
- Klimaat meerjaren beleidsplan (klimaat MJB).
- Klimaatjaarplan en klimaatjaarverslag. Klimaatinspecties of klimaataudits.
- Klimaat kennis, specialismen, intern en extern.
- Klimaatbegroting. Klimaatcommissie OR (VGWK?).
Klimaatprojectgroep bedrijf, klimaat transitie manager, klimaat coördinator, climate officer, klimaattaken.
- Nieuwe functie(s)/werkgelegenheid in verband met klimaattransitie.
- Tussenrapportages, rol inkoop en werkoverleg.
- Voorlichting, opleiding en (om-)scholing.
- Nulmeting klimaat.
- Ideeën werknemers verzamelen.

Tools OR

Vraag

(blok 3)

- Heeft de OR een rol bij het Klimaatakkoord?
- Zo ja, welke denk je dat die zou kunnen zijn? Hoe omschrijf je die rol?
- Zo nee, waarom niet?

11. OR en klimaattransitie

- Het onderwerp klimaat staat niet in de WOR, wel het onderwerp milieu (28,4 en 25,1,L).
- Klimaat staat wel in de Arbowet maar dan als thema voor bescherming wn, werken in hitte, kou, regen, wind, etc.
- Dubbele doelstelling OR (art.2): OR is voor een goede, duurzame onderneming waar het goed werken is. En belangenbehartiging werknemers.
- OR: wel een taak voor toekomst onderneming of instelling. Thema klimaatbeleid dus wel op bordje OR (indirect?).
- Bedrijf/instelling moet voldoen aan landelijke wet- en regelgeving dus ook Klimaatwet van mei 2019 en aan Klimaatakkoord van juni 2019.
- 3M-> meedenken, meepraten en meebeslissen.

12. Bevoegdheden OR en klimaat

- Het informatierecht bestaat (art. 31, WOR) uit vijf onderdelen en is een hoofdstuk op zich.
- OR zelf aan de slag: art. 23 (initiatiefrecht: voorstellen doen klimaatmaatregelen) en art. 28 (zorgtaken: in hitte werken?).
- Meebeslissen: artikel 25 (adviesrecht) bijv. investeringen en 27 (instemmingsrecht), bijv. rond opleiding, omscholing, werktijden, taken en functies, etc.).
- Faciliteiten OR: art. 14, 15, 16, 17, 18, etc., bijv. klimaat deskundigen inhuren, crs. OR, literatuur, commissie VGWM vervangen door commissie VGWK, etc. Faciliteiten staan bij de algemene bevoegdheden (zie art. 14 t/m 22 WOR).
- AGVZ: art. 24, WOR. En art. 23, overleggen over strategische beleid (visie OR?).

13. Concrete klimaatmaatregelen

Gaat om energie- en klimaatmaatregelen. Bijv.

- Zonnepanelen (dak, gevel, glas, grond, etc.). Windmolens.
- Warmtepomp. Waterstof. Waterkracht.
- Elektrische vervoersmiddelen bedrijf. Logistiek.
- Groen op de dak (daktuin, sedumdak) en groen op het bedrijfsterrein en binnen.
- Gebruik restwarmte. Hemelwaterafvoer en watergebruik.
- Energiebesparing productieprocessen.
- Gebruik duurzame grondstoffen. Recyclen en upcyclen.
- Koeling gebouwen (airco en ventilatie).
- Terugbrengen emissies. Verlichting duurzamer.

